

Rozhýbaný kraj

November / 2025

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Opravené cesty a mosty = lepšie spojenia

**Gemer: Slovenský
kozmicový unikát**

Kroky pre svieži dych

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

“**Prajem vám pokojné a radostné sviatky, chvíle pokoja, porozumenia a ľudskej blízkosti.**

Záver roka má zvláštnu silu. Prinúti nás zastaviť sa, obzrieť sa späť a pritom už myslieť dopredu. Zhodnotiť, čo sa podarilo. A vykročiť s novou energiou. Aj my v Košickom samosprávnom kraji sa dnes pozeráme vpred a uvedomujeme si, akú silu majú príbehy ľudí, s ktorými sa aj ja stretávam každý deň. Učiteľky, ktoré s hrdosťou ukazujú nové triedy. Vodiči, ktorí prechádzajú po opravej ceste a kývnu mi s úsmevom. Seniori, ktorí v zmodernizovanom domove hovoria, že sa cítia opäť doma. Tieto chvíle mi pripomínajú, prečo to všetko robíme. Aby náš kraj rástol, dýchal a žil. Opravujeme cesty a mosty, ktoré spájajú nielen mestá, ale aj srdcia. Obnovujeme školy, kultúrne zariadenia a nemocnice, ktoré vracajú život do komunít. Podporujeme

startupy a mladých ľudí, ktorí prinášajú nové nápady, a zároveň pomáhame tým, ktorí to najviac potrebujú. Stále viac verím, že zelené riešenia nie sú len moderný trend. Sú prejavom úcty k našim deťom a vnukom. Chceme, aby sa náš kraj rozvíjal – a pritom zostal čistý, zdravý a krásny. Ďakujem všetkým, ktorí sa na tom podieľajú – kolegom, poslancom, učiteľom, zdravotníkom, vodičom, dobrovoľníkom, aj každému, kto denne robí malý krok pre svoj kraj. Vážim si vás. Prajem vám pokojné a radostné sviatky, chvíle pokoja, porozumenia a ľudskej blízkosti. A do roku 2026 želám veľa zdravia, energie a chuti meniť svet okolo nás k lepšiemu. Nech je to rok nového pohybu. Sviežeho dychu. A radosti z toho, že žijeme v kraji, ktorý má srdce.

Rozhovor Plukovníčka s empatiou a slovenskou krvou

Velila vojakom, ktorí prispeli k dolapeniu Usámu bin Ládina. Aj po ôsmich rokoch vo výslužbe nestráca ostražitosť a na ulici jej neunikne žiaden detail. Za svoju najväčšiu výhodu považuje ľudskosť a empatiu. Hoci je Amerika jej domovom odmala, do svojho rodiska sa vracia rada. A nielen kvôli makovým šúľancom. Precestovala 35 krajín, vo viacerých aj žila. Tvrdí, že domov je tam, kde je rodina. Eva Strelka Jenkins.

str. 4 - 5

Obsah

Nová jedáleň posluži 4 školám

V Rožňave pri Obchodnej akadémii postavila župa stavbu, ktorá naozaj rozvoníava. Školská jedáleň tam dlhodobo chýbala a táto zmena bola viac než vítaná. Nová jedáleň varí až pre štyri krajské stredné školy, je moderná a pri jej stavbe sa myslelo aj na životné prostredie. Na dobrotách si pochutia nielen študenti, ale aj jubilanti, keďže sa hlási k službe aj pre oslavy či podujatia.

str. 11

Krajská nadácia má novú posilu

Nadácia KSK vstúpila do ďalšej éry s novou správkynou Annamáriou Scirankovou a aj s novými priestormi na Alžbetinej 22 v Košiciach. Okrem toho posilňuje spoluprácu s dobrovoľníkmi, školami i partnermi, aby pomáhala deťom a rodinám v celom regióne. Viac o ich práci sa dozviete nielen v článku, ale aj na Župných vianočných trhoch v Katovej Bašte.

str. 12

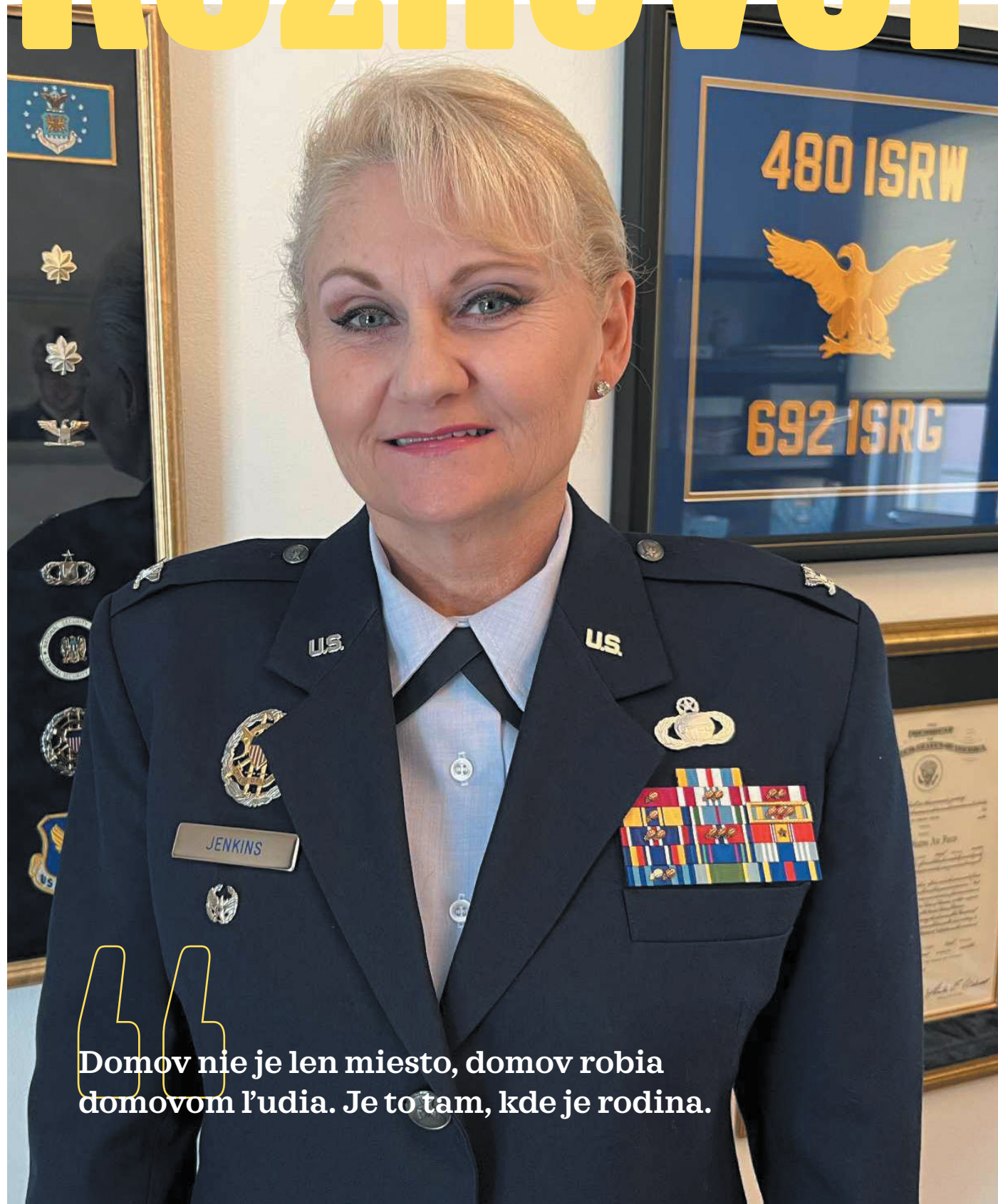

S akým rozpočtom bude hospodáriť župa?

Košický samosprávny kraj schválil rozpočet na rok 2026 vo výške viac ako 575 mil. eur. Napriek vládnym úsporným opatreniam, ktoré od roku 2022 pripravili kraj o 36 miliónov eur, sa dokáže kraj rozvíjať vo všetkých oblastiach. Najviac financií pôjde na školstvo, dopravu, sociálne služby a kultúru.

str. 14

s Evou Strelka Jenkins

Domov nie je len miesto, domov robia domovom ľudia. Je to tam, kde je rodina.

Narodila na Slovensku, ako dvojročná emigrovala a vybudovala si úspešnú kariéru v americkom letectve. V pozícii plukovníčky velila vyše tisícke ľudí po celej Ázii. Jej svetom boli misie po celej planéte. Napriek prísnosti vojenského prostredia si vždy zachovala empatiu, silu a odhodlanie pomáhať iným ženám v kariérnom raste. Dnes žije na Floride a s hrdosťou sa hlási k slovenským koreňom. Na jeseň sa predstavila na Museum Fashion Night vo Východoslovenskom múzeu. Toto je Eva Strelka Jenkins.

Čo bolo vašou najväčšou výzvou pri velení?

Ked' som začínala, velila som asi stovke ľudí a s každým povýšením počet rástol. Na poslednej pozícii som velila asi tisícke ľudí po celej Ázii. Vtedy sme žili na Havaji a mala som pod sebou ľudí, ktorí boli v Južnej Kórei a Japonsku. Bolo preto výzvou, aby sme aj na diaľku všetci komunikovali a vedeli, čo je naša misia a čo potrebujeme dosiahnuť.

Byť ženou v takejto pozícii je výhodou či komplikáciou?

Nikdy to nebol problém. Ľudia musia rešpektovať pozíciu plukovníka. To, že je obsadená ženou, by nemalo nijako zaväzovať. My, ženy, sme niekedy viac empatické, muži sú zas viac silní. Ale aj žena musí byť silná, keď sa voľačo stane. Myslím, že my, ženy, si môžeme podržať obidve roly, zatiaľ čo muži prejavia skôr tú silnejšiu stránku.

Aký je váš najväčší kariérny zážitok, na ktorý nikdy nezabudnete?

O mnohom z mojej práce nemôžem hovoriť, pretože išlo o tajné misie. Môžem však prezradiť, že som velila ľuďom, ktorí prispeli k chyteniu Usámu bin Ládina.

Vášim poslaním bolo postarať sa o bezpečnosť svojej krajiny a jej obyvateľov. Kde sa vy osobne cítite bezpečne?

Cítim sa bezpečne doma, na Miami na Floride. Nebojím sa ísť nikam, ale dávam si pozor. To stále hovorím aj svojej dcére - buď sebavedomá a dávaj si pozor na okolie. Už takmer 8 rokov som vo výslužbe mimo letectva, ale stále som ostražitá. Všimam si ľudí v okolí. Premýšľam, či niekto môže alebo chce urobiť niečo zlé, všimam si, ako sú oblečení, či sú nervózni.

V našich končinách nie je bežné vidieť ženu v pozícii veliteľky. Čo vás pritiahlo k vojenskému letectvu?

Ked' som mala dva roky, s rodičmi sme počas okupácie Československa emigrovali do Kanady. Asi v dvanástich sme sa presťahovali do Ameriky. Boli to ťažké časy, preto sme boli veľmi vďační, že v Amerike je sloboda a demokracia, že tu človek môže mať vysoké ciele a veľa dosiahnuť. Vždy som v sebe mala pocit vďačnosti, že musím pomôcť Amerike a vrátiť jej niečo späť. Dostala som univerzitné štipendium a vďaka letectvu som mohla študovať matematiku a inžinierstvo.

Dá sa naučiť racionálne sa rozhodovať v kritickej situácii? Alebo sa s takou danosťou človek narodí?

Myslím, že človek to musí mať v sebe, byť sebavedomý a vedieť sa rozhodovať. Rodičia mi vždy hovorili, že môžem dokázať všetko, čo budem chcieť. Mama mi opakovala, že slovo „nemôžem“ neexistuje. V letectve, respektíve v armáde, môžu ženy stúpať hore, keď sú múdre, vyštudované, sebavedomé a robia svoju prácu profesionálne.

To asi bola práca, za ktorou sa nedajú zatvoriť dvere a človek nad ňou premýšľa aj vo svojom súkromí. Ako ste sa s tým vyrovnávali?

Ked' sa stane niečo vo svete, premýšľam, čo bolo za tým a prečo sa to stalo. Lebo nesmieme veriť všetkému, čo vidíme v televízii alebo počujeme v rádiu, je za tým oveľa viac. Svojim študentom na univerzite som vždy hovorila: Vypočujte si všetky strany, prečítajte si všetky názory a sami sa rozhodnite, čo je správne.

Čo si myslíte, že vás odlišilo od konkurencie?

To, že som sa starala o ľudí, ktorí pre mňa pracovali, že som mala empatiu, že som pomáhala ďalším ženám uspieť. Ked' sme boli na základni, dala som dokopy všetky ženy v podobnej pozícii a diskutovali sme, ako môžeme pomáhať ďalším ženám kariérne vyrásť. V Amerike zvyknú hovoriť „old boys network“, teda že muži si pomáhajú. My sme mali svoje „old girls network“.

Ktorá osobnosť vás v živote najviac ovplyvnila?

Mama bola veľmi silná žena, hrdá Slovenka. Prekonala mnoho dobrého aj zlého. Od nej mám motiváciu byť silná. A myslím, že to som odovzdala aj našej dcére Kataríne. Mama pracovala v Slovenskom rozhlase a keď prišli Rusi a rodičia sa rozhodli emigrovať, o svojom odchode nemohli nikomu

povedať. Nemali žiadne peniaze, len dva malé kufríky - jeden z nich mám dodnes. Peši sme prešli cez hranice do Rakúska a vlastne sme ani nevedeli, kam ideme. Bol to ťažký život, ktorý nás veľa naučil. Ale ťažké boli aj tie posledné roky, keď rodičia ochoreli.

Čo vy a slovenčina?

Moja dcéra je rodená Američanka, ale od malička som ju učila po slovensky. Ked' sme spolu vonku a nechceme, aby nás niekto počúval, rozprávame sa slovensky.

Ked' sa vás v Amerike pýtajú na Slovensko, čo odpovedáte?

Prekrásna krajina. Ešte krajšia než Švajčiarsko, s úžasnou kultúrou. Výborní ľudia, veľmi srdeční. S manželom vždy hovoríme, že Slovensko treba navštíviť. Ked' ešte žili rodičia, chodili sme sem dvakrát do roka. Teraz som tu bola poslednýkrát asi pred rokom.

Cítite sa byť Slovenkou s americkou krvou alebo Američankou so slovenskou krvou? Ked' prídete na Slovensko, cítite sa aj tu ako doma?

Som Američanka, narodená na Slovensku. Dcéra Katka sa cíti ako Američanka, ale má napoly slovenskú a napoly americkú krv, pretože manžel je Američan. Ked' bola malá, u mojich rodičov na Slovensku trávila aj mesiac alebo dva z roka a doteraz tu má kamarátky. Radi sa sem vraciame a keď prídeme, rada si dám makové šúľance, bryndzové halušky alebo kurací paprikáš. Celý život som cestovala po svete, navštívila som približne 35 krajín a vo viacerých sme aj žili. Všade je krásne, ale vždy je dobre prísť domov, kde je pohodlnejšie ako v hoteli. Ale domov nie je len miesto, domov robia domovom ľudia. Je to tam, kde je rodina.

Čo by ste odkázali Slovákom, keď sa spoza hraníc pozeráte našu spoločenskú situáciu?

Nech sa zaujímajú a nech vedia, čo sa deje okolo nich aj vo svete. Lebo len tak sa veci môžu zmeniť. Slovensko je veľmi malý štát, nie všade vo svete o ňom vedia. Mladí ľudia musia cestovať, urobiť Slovensku reklamu a potom si vyhrnúť rukávy a pomôcť svojej krajine.

Nový asfalt zavoňal vo všetkých regiónoch kraja

Súvislé opravy ciest sú takmer hotové. Župa do nich tento rok investovala viac ako 7 miliónov eur.

Bezpečnosť, komfort a kvalita na cestách. To všetko je prioritou župy. Správa ciest Košického samosprávneho kraja tento rok opraví celkovo vyše 40 kilometrov ciest II. a III. triedy. Je medzi nimi aj tá vaša?

Gemer

V Rožňavskom okrese prešli opravou úseky na ceste druhej triedy II/587: Dlhá Ves až po hranicu s Maďarskom, Kunova Teplica - Pašková, Pašková - Plešivec, Plešivec - Ardovo a úsek na ceste tretej triedy III/3024: križovatka I/16 - Hrhov.

Spiš

Cestári položili nový asfalt v okrese Spišská Nová Ves na ceste II/547 v úsekoch: Sedlo Folkmárskeho kopca - Veľký Folkmár, cesta pred Krompachami, Spišské Vlasy - Dobrá Vôľa. Pracovali aj

na ceste druhej triedy II/546 Mníšek nad Hnilcom. Na ceste III/3208 opravili úsek od okresnej hranice Levoča/Spišská Nová Ves - Jamník.

Abov

V okrese Košice-okolie sa opravy týkali cesty III/3307 v intraviláne Budulova. Ďalej sa obnovil úsek intravilánu Malej Idy, extravilán Rudníka, viaceré úseky v intraviláne a extraviláne Štósu na ceste II/548. Opravy realizovali aj na ceste II/552, konkrétne v extraviláne Bohdanoviec, v intraviláne obce Slanec a 2 úseky v extraviláne obce Rákoš.

Zemplín

V Trebišovskom okrese položili cestári nový asfalt v extraviláne obce Leles, intraviláne Sečoviec, v intraviláne a extraviláne Nového Ruskova. Zrealizoval sa aj úsek

v Somotore, križovatka I/79 - Streda nad Bodrogom. Práce prebehli aj v extraviláne Trebišova. Tento rok cestári opravili i úseky cesty Bačka - Leles, Cejkov - križovatka III/3667 a III/3699, intravilán Kráľovského Chlmca a Svinice - most Zátin - obec Zátin. V okrese Michalovce opravili cesty v úsekoch medzi Vojanmi - Veľkými Kapušianmi, intravilán Veľkých Kapušian či úsek medzi Bánovcami nad Ondavou a Ložinom. V rámci okresu Sobrance opravili časť extravilánu obce Podhorod', intravilán - extravilán Jasenova či úsek Lekárovce - Bežovce. Najdlhším opravovaným úsekom je tento rok cesta II. triedy, prechádzajúca cez intravilán obce Ruský Hrabovec až po okresnú hranicu SO/SV s dĺžkou vyše 4,6 km. Cestári opravili aj úsek v intraviláne Ruskoviec.

Župa investuje do budúcnosti: Nové mosty, silné spojenia

Košický kraj pokračuje v modernizácii cestnej infraštruktúry. V roku 2025 sa podarilo ukončiť opravy viacerých mostov, ktoré sú dôležitou súčasťou dopravnéj siete v regióne.

Východniari, máme dobré správy! Rekonštrukcie mostov patria dlhodobo k prioritám župy a preto sa do nich vo veľkom investuje. Postrehli ste, čo sa podarilo tento rok urobiť? Nový, bezpečnejší a modernejší vzhľad dostali mosty M3219 cez potok Čechanka za obcou Mokrance, M2575 cez rieku Bodva pred obcou Debrad', M1061 cez Hornád v Chrasti nad Hornádom a M4047 cez rieku Torysa v obci Ploské. Hotový je už aj most M1683 pred obcou Vojany a M5726 cez Svinický potok v Ďurkove, ale aktuálne sú v štádiu kolaudácie. Práce sa finalizujú na moste M725 cez potok Peklisko v Olcnave a M1193 cez potok Čierna voda v obci Kusín. Po ich dokončení budú mať obyvatelia a vodiči k dispozícii kvalitnejšie a bezpečnejšie prepojenia medzi obcami a regiónmi. Mosty sa rekonštruovali vo všetkých regiónoch. Priniesli nielen zvýšenie bezpečnosti, ale aj zlepšenie technického stavu mostov, ktoré boli dlhodobo vo veľmi zlom stave. Modernizácia zahŕňala výmenu nosných konštrukcií,

nové rímasy, zábradlia, zvodidlá, ale aj nový asfaltový povrch a odvodnenie. Na niektorých mostoch sa vyskytli nepredvídateľné práce, preto si rekonštrukcie vyžiadali viac času, než sa plánovalo. Iné mosty sa však podarilo zrealizovať aj o mesiac skôr. Každý dokončený projekt posilňuje ciele budovať moderné regióny. Zatiaľ by sa čoskoro malo aj s ďalšími mostami. O tom vám však určite včas napíšeme. Jazdite bezpečne a plynulo.

Rožňava sa spája s kozmom

Otvorili sme prvú analógovú vesmírnu stanicu na Slovensku

Ak ste na Gemeri zočili stavby podobné iglu, zrak vás neklame. Rožňava sa stala bránou Slovenska do vesmíru. O čom je reč? Hvezdáreň v Rožňave, ktorá patrí pod župné Gemerské osvetové stredisko, predstavila absolútny unikát. Projekt Cosmic Region – Kozmický región je prvé zariadenie svojho druhu na Slovensku. Žiadne iglu, ale analógová stanica simulovaných vesmírnych misií s centrom riadenia. Podme ale pekne poporiadku. V tejto stanici si malí aj veľkí nadšenci vesmíru budú môcť vyskúšať pobyt na Mesiaci či na Marse. Zblízka uvidia, ako vyzerá vedecký výskum, technológie a život v extrémnych podmienkach za hranicami našej zele-
nomodrej planéty. Stanica pozostáva z vedeckého, obytného a prechodového modulu s „airlockom“. V týchto spartánskych

podmienkach budú analógoví astronauti robiť výskum a absolvujú simulované misie, riadené z kontrolného centra hvezdárene. Tento astrologický skvost posluží pre študentov a verejnosť v rámci workshopov, prednášok, ale aj výskumných projektov či súťaží. Toto bude výcvik ako lusk! Garantkou župného „galaktického putovania“ je Dr. Michaela Musilová, astrobiologička a veliteľka viac než 30 simulovaných misií pre NASA a ESA. „Podobné projekty majú obrovský vzdelávací a inšpiračný dopad. Teší ma, že Slovensko – obzvlášť rožňavská hvezdáreň – sa vďaka Košickému

kraju stáva súčasťou svetovej analógovej komunity,“ uvádza Musilová. Rožňava sa tak zaradí medzi miesta, kde už podobné stanice fungujú. Stane sa tiež súčasťou celosvetovej iniciatívy The World's Biggest Analog – najväčšieho projektu simulovaných misií na svete, ktorého cieľom je získať dáta pre budúce vesmírne misie. Prebehli už experimenty a do vzdelávacích aktivít sa zapojili aj študenti z Gymnázia P. J. Šafárika a SOŠ Technickej v Rožňave. Projekt Kozmického regiónu podporil Košický samosprávny kraj sumou takmer 50 000 eur v rámci výzvy Tradície inšpirujú inovácie, aj vďaka tomu sa rožňavská hvezdáreň premenila na výcvikovú a výskumnú základňu analógových astronautov. Toto je náš hviezdny Gemer.

Prírodné kredity: Nový nástroj na ochranu životného prostredia

Prírodné kredity pomáhajú vytvoriť priestor na financovanie projektov v oblasti biodiverzity v celej Európskej únii pod taktovkou regiónov.

Predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka sa stal ako člen Európskeho výboru regiónov kľúčovým aktérom pri formovaní budúcej environmentálnej politiky Európskej únie. V úlohe spravodajcu predstavil na plenárnom zasadnutí prelomové stanovisko k tzv. prírodným kreditom. Košický kraj sa stavia do pozície proaktívneho lídra a tvorca európskej agendy. Ide o veľký krok. Prírodné kredity budú odmeňovať tých, ktorí obnovujú biodiverzitu. Je to veľká zmena v paradigme, pretože na každom živočíšnom aj

rastlinnom vyhynutom druhu, nielen v Európe, ale aj vo svete, niekto zarobil. Od tohto stanoviska sa bude odvíjať ďalšia legislatíva EÚ v tomto smere. Iniciatíva vychádza z dlhodobej stratégie a praktických skúseností Košického samosprávneho kraja, ktorý aktívne realizuje inovátné environmentálne projekty. Práve úspechy v oblasti obnovy lesných ekosystémov, boja proti suchu a zavádzania opatrení na zadržiavanie vody v krajine sa stali inšpiráciou a reálnym základom pre tvorbu celoeurópskej vízie.

Čo sú prírodné kredity?

Predstavte si, že v našom kraji chceme obnoviť mokraď, ktorá zadržiava vodu a je domovom pre vzácne druhy. Samospráva alebo miestne združenie však na to nemá dostatok peňazí.

- Projekt získa „značku kvality“ (certifikát): Odborníci overia, že projekt obnovy mokraď je kvalitný a skutočne pomôže prírode.
- Firma kúpi „dobrý skutok“ (prírodný kredit): Súkromná firma, ktorej záleží na životnom prostredí, chce posilniť svoju spoločenskú zodpovednosť alebo naplniť environmentálne ciele v rámci ESG stratégie, sa rozhodne finančne podporiť konkrétny projekt obnovy prírody. Za svoju investíciu získa prírodný kredit – oficiálne potvrdenie o tom, že vďaka jej podpore sa podarilo napríklad obnoviť jeden hektár mokrade. Takto získaný kredit môže zároveň predstavovať potenciálnu budúcu investíciu na realizáciu ďalších zelených projektov obnovy ekosystémov.
- Výsledok: Príroda je chránená, krajina je odolnejšia voči suchu a firma môže verejne ukázať svoj pozitívny vplyv na životné prostredie. Je to spôsob, ako prepojiť súkromné peniaze s konkrétnymi, merateľnými výsledkami v ochrane prírody.

Kraj myslí na dvojkoľesových dobrodruhov

Najkrajšie sviatky roka sú už za rohom, no župa rozdáva prekvapenia po celý rok. Darček, ktorý si východniari rozbalia opäť po zime, na nich už čaká presne na deviatich miestach v kraji. Župa za posledné mesiace dobudovala ďalšie moderné cykloodpočívadlá. Dokopy je ich deväť, sú moderné a spríjemnia cyklistom poobedné výlety i dlhšie túry. Oddych aj rýchly servis, zmysel cykloodpočívadiel pocítia príležitostní športovci aj tí zdatnejší, ktorí dokážu mať nohy na pedáloch celé hodiny. Každé z novovybudovaných odpočívadiel

ponúka všetko, čo cyklista počas dňa na dvoch kolesách môže potrebovať. Servisný stojan s náradím a pumpou, nabíjaciu stanicu pre elektrobicykle, lavičky, prístrešok aj informačný panel s mapou a prehľadom podujatí v okolí, toto všetko nájdete pod ich strechou. Výstavba cykloodpočívadiel je súčasťou dlhodobého úsilia župy o rozvoj cyklistickej infraštruktúry. V kraji je v súčasnosti vyznačených viac ako 850 kilometrov cyklotrás a župa pripravuje projekty, ktoré túto sieť ešte rozšíria. Hor sa na bicykle za pokladmi Košického kraja.

Kde ich nájdete?

- Slovenské Nové Mesto
- Smolník
- Ruskovce
- Remetské Hámre
- Čečejevce
- Malá Ida
- Slanská Huta
- Baška
- Stretavka

Nová školská jedáleň v Rožňave! Pochutnávajú si tu až 4 župné školy

Kraj staval novú jedáleň vôbec po prvý raz, zo svojho rozpočtu na to vyčlenil 2 654 000 eur.

V Rožňave vyrástla moderná školská jedáleň, akú sme v kraji doteraz nemali. Košický samosprávny kraj ju postavil úplne od základov – po prvý raz vo svojej histórii. Investícia vo výške 2,65 milióna eur priniesla žiakom aj zamestnancom štyroch stredných škôl na Gemeri nové, priestrané a ekologické miesto, kde sa denne podávajú stovky chutných jedál. Nová jedáleň stojí pri Obchodnej akadémii v Rožňave, no využívajú ju aj študenti Strednej zdravotníckej školy, Gymnázia a Strednej odbornej školy obchodu a služieb, kam sa jedlo dováža. Pôvodné priestory už dávno nevyhovovali normám a nepostačo-

vali ani kapacitne, keďže počet stravníkov v školskej jedálni medziročne rástol. Samotná stavba vyšla na 2,3 milióna eur, ďalších takmer 350-tisíc kraj investoval do vybavenia kuchyne a zariadenia jedálne. Budova je energeticky úsporná, vybavená hybridným fotovoltaickým systémom, ktorý vyrába elektrinu pre vlastnú potrebu. Myslelo sa aj na budúcnosť – priestory možno využívať na spoločenské podujatia, firemné akcie či rodinné oslavy. Župa pracovala na projekte už od roku 2018. Výstavbu komplikovali prekládky teplovodu aj zdĺhavé povoľovacie procesy, no odhodlanie sa vyplátilo.

Práce sa naplno rozbehli v roku 2023, dokončené boli koncom roka 2024. Po úspešnej kolaudácii v lete 2025 začala jedáleň slúžiť od začiatku školského roka 2025/26. Novostavba oživila areál školy, pribudli nové chodníky, parková zeleň a oddychové zóny. Vďaka turistickej ubytovni, ktorú škola ponúka, môže nová jedáleň prispieť aj k rozvoju cestovného ruchu v meste. Pre Gemer aj celý kraj ide o významný krok – dôkaz, že župa dokáže nielen opravovať, ale aj budovať úplne nové moderné priestory pre vzdelávanie, prácu aj spoločenský život.

Annamária Sciranková

Nadácia KSK otvára nové možnosti pomoci aj priestory pre verejnosť

Od 1. septembra 2025 vstúpila Nadácia Košického samosprávneho kraja (KSK) do novej etapy svojho fungovania. Na jej čelo sa postavila nová správkyňa Annamária Sciranková, ktorá prináša čerstvú energiu, nové nápady aj tím a jasnú víziu. Chce priblížiť činnosť nadácie širokej verejnosti a posilniť jej vplyv v regióne. „**Naším cieľom je, aby ľudia vedeli, že Nadácia KSK je tu pre nich. Pomáhame deťom, žiakom aj študentom, ktorí majú talent, ale ich životná situácia im bráni naplno sa rozvíjať,**“ uviedla Sciranková pri predstavení nového pracovného tímu, ktorý sa zameria na rozšírenie aktivít v školách, centrách voľného času či športových kluboch. V novembri nadácia otvorila nový priestor na Alžbetinej ulici 22 v Košiciach, ktorý bude slúžiť nielen na administratívne a pracovné účely, ale aj ako miesto pre networking,

supervízie, workshopy či verejné konzultácie. V kancelárii bude sídliť aj Dobrovoľnícke centrum Košického kraja (DCKK), čím sa posilní vzájomná spolupráca. Dobrovoľníci totiž zohrávajú v aktivitách nadácie významnú úlohu – pomáhali napríklad pri septembrových Leteckých dňoch Košického kraja či letných táboroch pre deti. V databáze DCKK je dnes zapojených takmer 200 organizácií a stovky dobrovoľníkov, ktorí sa spájajú pre dobrú vec. „**Ich energia a ochota pomáhať je neoceniteľná. Práve vďaka nim dokážeme podporiť viac detí, rodín a škôl,**“ dodáva Sciranková. Momentálne nadácia eviduje 286 detí v programe podpory a plánuje získavať ďalšie financie z grantov, ako aj prostredníctvom spolupráce s partnermi a nadáciami renomovaných spoločností. Do konca roka spustí kampaň

o možnostiach podpory, aby sa informácie o pomoci dostali k čo najširšiemu okruhu ľudí. Nadácia KSK sa nedávno venovala aj aktuálnym potrebám regiónu. V septembri vyhlásila Výzvu na odstránenie škôd po veternej smršti z júla 2025 a pripravuje viaceré predvianočné aktivity. Obyvatelia Košického kraja môžu nadáciu podporiť aj osobne počas župných vianočných trhov. Víziou novej správkyně je pozdvihnúť úroveň nadácie na úroveň aktívneho partnera v európskych programoch, ako je Erasmus+, a rozšíriť spoluprácu s inými nadáciami a organizáciami. „**Chceme, aby Nadácia KSK bola synonymom dôvery, otvorenosti a konkrétnej pomoci. Aby deti a mladí ľudia cítili, že v kraji majú oporu, ktorá stojí pri nich,**“ uzatvára Annamária Sciranková.

V Odpadnesh menia nielen odpad, ale aj osudy

Upcyklingový projekt pomáha ľuďom ohrozeným chudobou, vytvára pracovné návyky a učí novým zručnostiam.

Viete, aká je životnosť eventového reklamného banneru, kým sa stane odpadom? Približne 24 hodín. Je skvelou formou reklamy, osloví okoloidúcich, no po skončení akcie sa jeho misia končí. Avšak v Odpadnesh vidia hodnotu aj tam, kde by ste to nečakali – z reklamných bannerov tvoria nové produkty. Tašky, obaly, kozmetické taštičky, lunch boxy, púzdra, kabelky či doplnky. „**Snažíme sa nájsť hodnotu nielen v nepoužívanom banneri, ktorý by skončil v odpade. Hodnotu, resp. vlastnú sebahodnotu vracame aj ľuďom, ktorí ju stratili, napríklad v dôsledku toho, že dlho nepracovali. Opätovne učíme pracovne znevýhodnených ľudí pracovným návykom a novým zručnostiam, akým je napríklad šitie a otvárame im tak dvere na trh práce,**“ hovorí riaditeľka projektu Petra Nagyová. Projekt Odpadnesh vznikol pred dvoma rokmi v spolupráci s neziskovou organizáciou Úsmev ako dar, jeho zakladateľom a nositeľom myšlienky je Štefan Hric z košickej pobočky eventovej agentúry. Za dva roky prešlo dielňou mnoho ľudí, ktorým sa podarilo posunúť sa

pracovne ďalej. Aktuálne je v Odpadnesh asi 8 ľudí. Každý produkt, ktorý vytvorí, je originál. A aká je cesta reklamného banneru, kým sa stane napríklad taškou? „**Banner najprv nastriháme podľa šablóny, umyjeme ho a tak začneme šiť. Následne ho vyžehlíme, našijeme ruky a nášivku a nakoniec ho zabalíme, pošleme klientovi**“ hovorí Nagyová. Keďže ide o produkty z PVC materiálu, sú nepremokavé, dajú sa ľahko vyčistiť a netrhajú sa. Na Odpadnesh sa môže obrátiť každá firma s nepotrebným reklamným bannerom, alebo aj bez neho, ak sa im páči a chcú podporiť myšlienku eko-sociálnej pomoci. V dielni z neho ušijú produkt na mieru, či už pôjde o darček pre zamestnancov alebo klientov, alebo kancelársky výrobok. Firmy tak môžu efektívne využiť vlastný odpad, zapoja sa do cirkulárnej ekonomiky a pomôžu chrániť životné prostredie. Odpadnesh má aktuálne v prevádzke jednu dielňu v Košiciach. Projekt už teraz presahuje hranice Slovenska. „**Všimli si nás aj v zahraničí, šijeme produkty pre klientov v Dánsku. Okrem toho sme za**

našu prácu získali ocenenie v Slovinsku. Pevne verím, že sa nám čoskoro podarí otvoriť ďalšiu dielňu v prostredí, kde je pre mnohé ženy náročné dochádzať za prácou,“ vraví Petra Nagyová. Projekt Odpadnesh tento rok získal najvyššie ocenenie Košického samosprávneho kraja, a to Čestnú cenu predsedu KSK. „**Dostali sme už rôzne ocenenia, len to košické nám chýbalo. Preto sa veľmi tešíme, že sme získali uznanie aj doma, že o nás bude počuť,**“ dopĺňa Nagyová. Podporiť projekt Odpadnesh a zakúpiť si produkt vyrobený z reklamných bannerov môžu nielen firmy, ale každý, kto o to má záujem. Ponuka tašiek, batohov, fadviniek, či obalov na notebooky je bohatá – klikajte odpadnesh.store alebo odpadnesh.com pre ďalšie informácie a spoluprácu. Súčasťou ponuky Odpadnesh sú aj firemné workshopy, takže možnosti, ako pomôcť, je viac. Aj vy tak môžete dať druhú šancu bannerom, ktoré by inak boli odpadom, pomôcť ľuďom ohrozeným chudobou a vytvoriť hodnotu tam, kde by ju nik nečakal.

Pre východniarov mixoval DJ Padre Guilherme

Bude to „didžina“, povedal oslávenec, košický arcibiskup Bernard Bober, a rozhodne mal pravdu. Svoje 75. narodeniny sa rozhodol osláviť s mladými vo veľkom štýle. Pred bránami Dómu sv. Alžbety sa v sobotu 7. novembra dostalo do varu vyše 25 000 ľudí. Mladí, tí skôr narodení, ale aj východniari s čírom na hlave, tunelom v uchu, tí čo držali v ruke kočiar, ale aj živú vodu. Všetkým dupkali nohy na rytmy spod rúk mixážneho pultu najznámejšieho kresťanského katolíckeho kňaza a didžeja v jednom. Guilherme Peixoto z Portugalska dokázal, že hudba spája. Holubica mieru i symbol Ducha Svätého, niesla na krídlach zmixovaného Mercuryho s Ave Mariou aj Kriáčkom ľaliovým. K tomu veľa úsmevov, dobrej nálady, posolstvo od pápeža a odkaz od hlavnej hviezdy pódia: „Nechajte Ježiša byť vaším influencerom, nech on riadi vaše myšlienky a posty, ktoré dávate na sieť“. Župa štedro podala ruku k dielu, ktoré spojilo bytosť so srdcom v hrudi naprieč názorom, vierovyznaním či farbe vlasov.

Inovácie na východe naberajú rýchlosť

V Košickom kraji to opäť vriete – tentoraz nie v taviacich peciach oceliarní, ale v hlavách mladých inovátorov.

Inovačné centrum Košického kraja má svoj Startup Report 2025, ktorý mapuje, ako sa startupová scéna na východe Slovenska mení, rastie a dostáva do povedomia celej krajiny, ale aj sveta. Je o čom hovoriť. Report prináša čerstvé dáta, úspešné príbehy aj ambiciózne plány a potvrdzuje, že Košický kraj má nielen šikovných ľudí, ale aj rastúcu komunitu, ktorá dokáže svoje nápady pretaviť do reálneho podnikania.

Inovácie, ktoré zostávajú doma

ICKK vzniklo len pred pár rokmi ako spoločný projekt kraja, mesta a univerzít, no dnes sa stáva kľúčovým hráčom v rozvoji podnikateľského prostredia. Pod jeho krídlami vznikol program „Inovuj a podnikaj“, ktorý každoročne zapája stovky študentov zo stredných škôl. Cieľ je jednoduchý – prebudiť v mladých ľuďoch chuť skúšať nové veci, tvoriť a hľadať riešenia problémov, ktoré vidia okolo seba. A keď sa z nápadu stane niečo viac, prichádzajú na

rad programy ako Sweet & Salty Accelerator či AI Sandbox. Tímy tak dostávajú priestor na mentoring, testovanie svojich produktov a prepojenie s investormi. Všetko sa deje v modernom Startup Campuse v centre Košíc, kde to žije energiou mladých ľudí, ktorí chcú meniť svet.

Startup Report 2025 v číslach aj príbehoch

Najnovší report sumarizuje niekoľko rokov práce ICKK a zachytáva, ako sa z odvážnych vízií stali konkrétne výsledky:

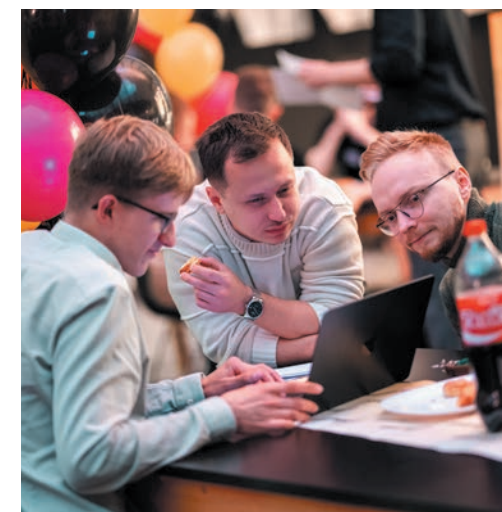
- viac ako 800 študentov ročne prešlo programom Inovuj a podnikaj,
- desiatky tímov sa zapojili do akceleračných programov,
- vznikli nové startupy, ktoré už pôsobia nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Z reportu je cítiť, že Košický kraj už dávno nie je len priestorom „medzi Bratislavou a Ukrajinou“. Stáva sa regiónom, kde majú inovácie svoje miesto a kde sa spája kreativita, technológia a regionálny rozvoj.

Prečo je to dôležité?

Takéto projekty dávajú zmysel aj z jedného jednoduchého dôvodu – pomáhajú udržať talenty doma. Mnohí mladí ľudia už nemusia odchádzať za možnosťami do hlavného mesta či do zahraničia. Vďaka podpore Košického kraja, univerzít a ICKK môžu rozbiehať svoje nápady priamo tu – v Košiciach, Michalovciach či Rožňave. Košický kraj sa postupne stáva centrom inovácií, kde sa z nápadov stávajú projekty a z projektov úspešné firmy. A najlepšie na tom je, že to celé stojí na energii ľudí, ktorí veria, že dobré nápady nemusia prichádzať len zo západu. Startup Report 2025 z dielne Inovačného centra Košického kraja je dostupný na stránke ickk.sk – ak sa chcete inšpirovať, možno práve tam nájdete príbeh, ktorý vás nakopne rozbehnúť ten svoj.

Župa bude v roku 2026 hospodáriť s rozpočtom vyše 575,3 milióna eur

Aj budúročné hospodárenie kraja bude poznačené konsolidáciou vlády. Od roku 2022 si štát opatreniami ukrojil z rozpočtu župy už 36 miliónov eur.

Viac ako 575 miliónov eur – taký bude rozpočet Košického samosprávneho kraja v roku 2026. Poslanci ho schválili už v októbri, čo kraju umožní lepšie plánovať a pripraviť sa na nové štátne opatrenia, ktoré obmedzia zadlžovanie samospráv od roku 2027. „Schválený rozpočet je rozpočtom zodpovednej rovnováhy. Opiera sa o reálne čísla, nie o ilúzie rastu. Zachováva základné služby pre obyvateľov a zároveň vytvára priestor pre rozvoj tam, kde to zdroje dovoľia,“ povedal predseda KSK Rastislav Trnka. Kraj má v budúcom roku k dispozícii takmer 338 miliónov eur z bežných príjmov a 85 miliónov z kapitálových. Viac ako 152 miliónov tvoria finančné operácie. Výdavky sú rozdelené podobne – najviac pôjde na školstvo, do-

pravu, sociálne služby a kultúru. Najväčšiu časť rozpočtu opäť získa školstvo – vyše 245 miliónov eur. Na dopravu pôjde takmer 112 miliónov, sociálne služby dostanú viac ako 50 miliónov a kultúra 26 miliónov eur. Tieto peniaze pomôžu udržať chod škôl, opravy ciest, podporiť domovy sociálnych služieb aj kultúrne inštitúcie v celom kraji. Kraj musí do rozpočtu premietnuť viaceré opatrenia zo strany štátu. Od roku 2022 prišla v dôsledku vládnych opatrení a konsolidácie už o 36 miliónov eur. Tento rok opatrenia vlády ukroja z krajského rozpočtu 8 miliónov eur, za ktoré by mohla župa opraviť cesty či zmodernizovať školy. V roku 2026 musí kraj navyše dofinancovať zvýšené platy učiteľov a vyššie náklady na internáty či stravu,

ktoré za posledných päť rokov vzrástli o 37 percent. Pridať musí aj na sociálne služby a verejnú dopravu. Napriek tomu kraj drží rozpočet v rovnováhe. Zastupiteľstvo tiež odsúhlasilo úvery vo výške 73,5 milióna eur. Tie pomôžu financovať eurofondové projekty a nové investície. Poslanci schválili aj ďalšie rozvojové kroky – podporu projektu Promenáda na Šírave, prenájom telocvične pre Young Angels Academy či vznik dvoch nových inštitúcií: Energetickej a klimatickej agentúry KSK a Centra mládeže Košického kraja. Košický kraj tak aj v čase úsporných opatrení plánuje investovať do svojich zamestnancov, škôl, ciest a budúcnosti regiónu.

Priority poslancov KSK

Aké sú vaše ciele v aktuálnom volebnom období? Čo by ste chceli presadiť z pozície poslanca KSK?

Iveta Rušinová

Nezávislý kandidát

Mojou prioritou bolo, že urobím všetko preto, aby sa skvalitnil život v našom regióne. Ťažko sa plnia jednotlivé predsavzatia, pokiaľ to nie sú priority vedenia KSK. Jednou z mojich priorit bolo, aby sa v prvom rade majetok kraja zveľaďoval a nie zanedbával. Takýmto výkričníkom je areál SOŠ v Krompachoch, ktorý je dlhodobo na periférii záujmu. Celý areál, vrátane športovej haly, je v úbohom stave

a po zrušení nájmu súkromnej školy ešte viac chátra. Ďalšou mojou prioritou bolo presadzovať opravy ciest a mostov na Spiši. Niečo sa podarilo, avšak most v Jaklovciach je už 5 rokov sčasti uzatvorený. Verím, že na budúci volebný rok sa začne s jeho opravou a budú sa opravovať aj ďalšie cesty.

Ladislav Ruttkay

Kresťanskodemokratické hnutie

Zo svojho pracovného života dobre poznám školské prostredie a mojou snahou je byť nápomocný pri rozvoji stredných škôl, ktoré zriaďuje KSK. Je to dôležité najmä v súčasnosti, keď z európskych fondov môžu školy získať nemalé zdroje. Teší ma, že MIRRI schválilo projekt výstavby Vzdelávacieho a prezentačného centra robotiky a inteligentných výrobných systémov na strednej škole v SNV s dotáciou 5,3 mil. eur. Projekt som pripravoval ešte ako

riaditeľ školy a teraz ho môžem podporovať ako poslanec. V apríli schválilo zastupiteľstvo KSK jeho spolufinancovanie vo výške 0,5 mil. eur. Som aj členom finančnej komisie a snažím sa presadzovať efektívne využitie finančných prostriedkov, ktoré má kraj k dispozícii. Namiesto propagácie a drahých mega podujatí skôr spolufinancovanie projektov a zmysluplné investície vo všetkých oblastiach za ktoré kraj zodpovedá.

Gejza Sačko

ZÖVETSÉG - Magyarok. Nemzetiségek. Régiók. | ALIANCIA - Mad'ari. Národnosti. Régióny

Pod mojím vedením poslaneckého klubu, ktorý pokrýva okresy SO, MI, TV, KS a RV, sa zameriavame na rozvoj regiónov, podporu školstva, infraštruktúry a spravodlivé rozdeľovanie finančnej podpory. Náš klub je spoľahlivý a funguje dodnes. Jednou z najnáročnejších úloh bolo rozhodovanie o racionalizácii stredného školstva s cieľom jeho zachovania v jednotlivých regiónoch. Tu ešte ostáva doriešiť Ipari a Gymnázium S. Máraiho v KE. V našich regiónoch sa darí opravovať cesty a mosty tak, že sa rozvíja

dopravná infraštruktúra. Podporujeme malé obce a nezriaďovanú kultúru prostredníctvom výziev, ktoré sú v kompetencii poslancov. Dôležitým míľnikom je schválenie financií na výstavbu plavárne pri Gymnázii v Kr. Chlmci, teraz už nič nebráni zahájeniu výstavby. Považujem za dôležité, aby si poslanec pri práci uvedomoval, kto je a odkiaľ pochádza. Len tak môžeme zabezpečiť napredovanie našich regiónov.

Ochutnajte náš kraj, vydajte sa na gastropotulky

Ak si myslíte, že Košický kraj poznáte dobre, skúste ho ochutnať. Verte, že ponúka ďaleko viac, než len vzácne pamiatky a okúzľujúcu prírodu. Od tokajských vín cez rožňavské trhy až po tradičné koliby v Slovenskom raji, každé sústo má svoj príbeh. A každá reštaurácia svoju atmosféru, no rovnako aj svoje starosti, ktoré priniesla doba. Aj preto župa tento rok odštartovala projekt Vareška Košického kraja, ktorý má pomôcť gastroturizmu. Cieľom bolo nájsť, podporiť a oceniť reštaurácie s najväčším potenciálom posunúť sa ešte viac vpred. Župe dali o sebe vedieť viaceré reštaurácie a bol to náročný výber, našťastie pod odborným okom s najväčšími profilmi vo svojom obore, a to so šéfkuchármi Jurajom Hruškom, Tomášom Tejbusom a Gabrielom Kocákom. Ak vám na vašich potulkách po Gemeri, Spiši, Above aj Zemplíne začnú v bruchu vyhrávať fidlianti, dajte šancu ktorejkoľvek reštaurácii. Každá podpora ľudí, ktorí sa snažia, stojí za to. Ak budete niekde v okolí nasledujúcich ôsmich, verte, že ich jedlo ochutnali aj naši hviezdni šéfkuchári a možno aj vďaka oceneniu Zlatá vareška Košického kraja vám bude chutiť ešte viac.

Gemer

V Rožňave našu porotu zaujala Plzeňská u Micia. Nájdete v nej poctivú kuchyňu a znamenité čapované pivo vám opráša spomienky na staré dobré časy. Na chuť moderným receptov s gemerským srdcom vás zase naladí Paprika Restaurant. Jedlo tu nekorení iba paprikou, ale aj kreativitou kuchárov, ktorí majú k regiónu blízko.

Spiš

V Grillbare v Spišskej Novej Vsi vládne vôňa dreveného uhlia a dobrá nálada. Porota vyzdvihla moderný priestor, skvelé jedlo a chuť, pre ktorú sa sem hostia vracajú. A ak máte radi tradíciu, Zlatý Orol v Helmanovciach vás pozýva zažiť Spiš tak, ako ho cítili naši starí rodičia. S láskou, poctivou kuchyňou i pohostinnosťou.

Abov

Kto zamieri k Ružínu, aj podľa našich šéfkuchárov by nemal obísť reštauráciu v hoteli Lesanka. Leží uprostred prírody a ponúka jedlá, ktoré chutia ešte lepšie s výhľadom na vodnú nádrž priamo na Hornáde. O niečo ďalej, v Medzeve sa zas ukrýva Gasthof Levanda. Ide o rodinnú reštauráciu, kde levanduľa nie je len v názve, ale aj v prístupe. Užijete si tam pokoj aj vôňu kvalitného jedla, ktoré pohladia dušu aj mlsné jazyčky.

Zemplín

V Michalovciach vás tak, ako našich kulinárskych expertov, privíta reštaurácia Bison. Kde sa tradícia stretáva s modernou kuchyňou. Lahodné steaky, poctivé suroviny a atmosféra, ktorá z vás spraví gurmána. Len pár kilometrov ďalej, v obci Hriadky, čaká Lucas Grill. Domáca pohoda, grilované dobroty a úprimná pohostinnosť robia z tohto miesta ideálnu zastávku na ceste k slovenskému moru.

**KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ**

30. 11. - 23. 12. 2025

V KATOVEJ BAŠTE

Hrnčiarska 7, Košice

PONDELOK – ŠTVRTOK : zábava s DJ-om

PIATOK : folklórne skupiny a headlineri

SOBOTA : headlineri

NEDEĽA : program pre rodiny s deťmi

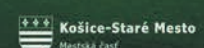
HEADLINERI:

Nela Pocisková
Igor Kmeňo
Iconito
Europa2 party – DJ EKG, Milan Lieskovský
Majself feat. Alya
Lucia Gibarti
Rendošovci
Silband
Ujo Ľubo
Tom a Elo

ČO VÁS ČAKÁ:

12 stánkov
stolovanie vo vyhrievanom stane
tematická gastrozóna - Chute kraja
pečené prasiatko
detský kolotoč
čarovné svetelné fotopointy
tradície a remeslá

Viac info: www.kosickazupa.sk a sociálne siete KSK. Zmena programu vyhradená.

Súťaž

Milí čitatelia, ak ste si prečítali župné noviny, budete vedieť, koľko cykloodpočívadiel pribudlo v kraji. Správnu odpoveď nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **12. 12. 2025**. Traja výhercovia získajú hrnček, šiltovku, dáždňík a šnúrkú na kľúče.

Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo. Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry.